

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Ганета Минкова Минкова,

СУ „Св. Климент Охридски“
професионално направление 3.6 Право

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в докторска програма „Счетоводство и контрол“ в професионално направление 3.8 Икономика във Висшето училище по застраховане и финанси, гр. София

Основание за представяне на становището: участие в състава на Научното жури: Заповед № 88 от 05.04.2021 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ)

Автор на дисертационния труд: **Полина Димитрова Кавръкова**

Тема на дисертационния труд: **Изпиране на пари в нефинансовия сектор.
(Механизми. Диагностика. Превантивни мерки.)**

1. Данни за процедурата и кандидата

Полина Димитрова Кавръкова е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение в докторска програма „Счетоводство и одит“ от професионално направление 3.8. Икономика, катедра „Счетоводство и одит“, с научни ръководители проф. др Любка Ценова и доц. д-р Жельо Христозов.

Докторантката е положила всички необходими изпити, които са предвидени в нейния индивидуален план. В срока за обучение тя е представила дисертационен труд, поради което е отчислена с право на защита. Дисертационният труд е обсъден в катедра „Счетоводство и одит“ на ВУЗФ, като е дадено положително становище за откриване на процедура по неговата публична защита.

Със Заповед № 88 от 05.04.2021 г. на Ректора на ВУЗФ е назначено

Научно жури и е определена дата за публична защита.

Съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение дисертантката е представила необходимите документи във връзка с процедурата за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

2. Актуалност на темата на дисертационния труд

В последните две десетилетия се наблюдават засилени процеси на глобализация на икономиката, като навлизането на интернет във всички сфери на живот има за последица и появата на нови търговски отношения между партньори от различни части на света. Също така чрез електронното банкиране стана възможно лесното прехвърляне на значителни парични потоци между отдалечени райони, което от своя страна затруднява контрола върху изпирането на пари, придобити от незаконни дейности.

Темата на дисертационния труд е насочена към нефинансовия сектор, който обхваща различни дейности, включително на данъчни консултанти, одитори, счетоводители на свободна практика, нотариуси, практикуващите юристи на свободна практика, брокери на недвижими имоти.

Въпреки че и в други държави (Питър Ройтер, Едуин Труман, Джеймс Ричардс, Дж. Робинсън, Jan Koningsvelt и др.), и у нас (Георги Петрунов, Димитър Динев, Николай Алдимиров, Пламен Панайотов, Ива Пушкарова и др.) има изследвания на изпирането на пари, все още няма задълбочено проучване на механизмите, чрез които това се извършва в нефинансовия сектор. Това налага тези механизми да бъдат очертани в тяхната конкретика, за да могат да се предприемат адекватни превантивни мерки, чрез които да бъдат предотвратени порочните практики. Това са обстоятелствата, които дават възможност да бъде осъществено актуално проучване на изпирането на пари в нефинансовия сектор.

3. Структура на труда и съдържание на отделните глави. Приносни моменти.

Дисертацията е в обем от 179 стр., в които се включват и съдържание, използвани съкращения, библиография, приложения. Използвани са общо 80 източника на български и английски език, 79 интернет сайтове, 28 доклади, стенограми и планове, 59 правни актове. Дисертацията съдържа редица фигури, с които се илюстрират основните тези на автора, както и проведена анонимна анкета, чийто резултати са обобщени и анализирани. Бележките под линия са 238, цитиранията са коректни, но като забележка

трябва да се посочи, че при позоваване на интернет сайтове няма датата, на която са посетени.

Трудът се състои от увод, три глави и заключение, което отговаря на утвърдените изисквания за структуриране на дисертация. Уводът е от 5 до 9 страница, първата глава обхваща от 9 до 42 страница, втората глава – от 42 до 85 страница, третата глава – от 85 до 155 страница, а заключението – от 155 до 157 страница, което показва, че трудът е балансиран. По-големият обем на третата глава е оправдан, тъй като тук е включена и посочената анкета (стр. 133-154).

Езикът на дисертацията е ясен и точен. Дисертационният труд е оформен технически съобразно утвърдените от практиката изисквания.

В увода дисертантката се спира както на актуалността на избраната тема, така и очертава обекта, предмета, целта на изследването, изследователските методи и 4 научни задачи. Формулирана е основната изследователска теза, съгласно която „независимо от непрестанните промени с цел подобряване на правната рамка на европейско и национално ниво, не се създават удовлетворителни нива на ефективност и сигурност на системата, функционираща в динамична и предизвикателна среда, чието развитие продължава да изпреварва това на регулаторната рамка.“

В увода са посочени и ограниченията по отношение на разработваната материя.

От гледна точка на своето съдържание уводът отговаря напълно на изискванията, утвърдени от практиката.

Първата глава на дисертационния труд е озаглавена „Механизми за изпиране на пари“. Дисертантката разглежда понятието „изпиране на пари“ с оглед на произхода и съдържанието му. Тя сочи, че българският законодател изяснява това понятие в чл. 2 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) чрез описание на действия, извършването на които води до определен резултат. Авторката дава работно определение, като счита, че изпирането на пари е „съзнателна, целенасочена и преднамерена дейност, имаща за цел превръщането на средства със съмнителен произход в легални доходи при ползване на законни механизми, както и на пропуски в законодателството“.

Очертани са няколко фази при изпирането на пари: пласиране, наслояване, интегриране. В процеса на изпирането на пари се прилагат следните основни механизми: използване на финансовата система; физически трансфер на парите, използвайки куриери или нелегален трафик

на големи суми в брой; физическо прехвърляне на стоки в търговията, използвайки фалшиви документи и декларации за търгуваните стоки и услуги, като по отношение на това разграничение авторката се присъединява към становището на друг учен.

В първата глава дисертантката се спира и на престъпленията, свързани с изпирането на пари. В Наказателния кодекс у нас са въведени състави, уреждащи изпирането на пари (чл. 253-253б). Генерирането на средства, които участват в схеми за изпиране на пари, може да бъде извършено чрез различни престъпления: измама, грабеж, рекет, отвлечения, поръчкови убийства, корупция, трафик на хора, нелегална миграция, трафик на наркотици, трафик на оръжие, трафик на природни ресурси, фалшифицирането на стоки и други. В тази част на изследването се съдържат редица фигури със сравнителни данни, които дават възможност да бъдат направени съответните изводи относно извършването и разкриваемостта на престъпленията, свързани с изпирането на пари, както и за отнемането на незаконно придобито имущество.

Като цяло може да се заключи, че в тази глава са успешно комбинирани теоретични постановки с емпирични данни.

Втората глава на дисертационния труд е озаглавена „Организация на противодействието на изпирането на пари“. В главата се разглеждат както правната рамка на национално и европейско ниво, така и органите, които осъществяват контрол върху изпирането на пари. Специално внимание е отделено на международното сътрудничество между компетентните органи на държавите с цел постигане на по-добри резултати в борбата за предотвратяване на изпирането на пари. Като приносен момент бих посочила, разглеждането на новия пакет от законодателни предложения от 20 юли 2021 г. във връзка с предложението на Европейската комисията, Европейския парламент и Съвета за приемане на „Стратегия на ЕС за сигурност на Съюза за 2020-2025 г.“ Европейската комисия предлага създаването на нов орган на ниво Общността, който да представлява интегрирана система за надзор в областта на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и да работи съвместно с националните органи с надзорни компетентности. Специално внимание е отделено на Дирекция „Финансово разузнаване“ в ДАНС. От проведеното изследване се вижда, че у нас съществуват редица администрации, които имат компетентности в областта на борбата срещу изпирането на пари. Това поставя въпроса за синхронизиране на техните правомощия, така че да не

се допуска дублиране на функции и съответно неефективни използване на административен капацитет.

Третата глава е озаглавена „Диагностика и превантивни мерки на изпирането на пари в нефинансовия сектор“. В тази глава е очертан кръгът на лицата, които трябва да предприемат определени действия, за да бъдат идентифицирани случаи на изпиране на пари и да бъдат предприети съответни мерки на противодействие, както и видовете мерки за превенция. С цел засилване на превенцията са направени предложения за подобряване на законодателството (стр. 98). В изложението се съдържат примери от практиката, чрез които се илюстрира как могат да бъдат очертани случаите на изпиране на пари, като се сочат различни индикатори.

Дисертантката прави няколко основни предложения, които представляват и приноси моменти на дисертационния труд:

1. намаляване на сумите, които могат да се пренасят през границата, от 30 000 на 10 000 лв., което обаче може да бъде преразгледано поради инфлационните процеси в последните месеци;
2. Дирекция „Финансово разузнаване“ в ДАНС да стане самостоятелна структура, подобно например на Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“;
3. повишаване координацията и сътрудничеството между отделните държавни органи, както на национално, така и на европейско ниво;
4. включване в понятието „пари в брой“ и на други инструменти или високоликвидни стоки като: чекове, пътнически чекове, предплатени карти, злато, диаманти, културни артефакти, автомобили, бижута, часовници;
5. провеждане на образователна и разяснителна кампания, като прането на пари да се включи в учебните планове и в Националната стратегия за финансова грамотност в Република България.

В заключението са формулирани 5 научни и научно-приложни приноси, които споделям, като част от тях съм посочила в предходните точки.

Авторката сочи 6 публикации по темата на дисертационния труд, едната от които в съавторство. Публикациите показват задълбочения

научен интерес и продължителните ѝ изследвания в областта на проблемите на борбата срещу изпирането на пари.

Авторефератът отговаря на изискванията и правилно отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд.

Не съм получила сигнали за плагиатство, а също така кандидатката е представила декларация за оригиналност на дисертационния труд.

Считам, че научната продукция на г-жа Кавръкова отговаря на минималните национални наукометрични показатели за защита на дисертационен труд.

4. Заключение

В процеса на своето развитие като научен изследовател г-жа Полина Димитрова Кавръкова показва по убедителен начин възможности за теоретично мислене и за създаване на научни конструкции, които убедително защитава. Нейният творчески подход е доказан и с предложенията за усъвършенстване на действащата правна регламентация в областта на противодействието на прането на пари. Може да се направи категоричният извод, че кандидатката е трудолюбив, научно коректен и продуктивен изследовател.

Изхождайки от гореизложеното, считам, че представените научни публикации и практическа дейност на кандидатката, отговарят напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му. Като имам предвид положителната характеристика на дисертационния труд, направена в становището, и по-специално възможностите на докторантката за самостоятелно разработване на един труден в правно-теоретическо и практическо отношение проблем с особена актуалност, ПРЕДЛАГАМ на Научното жури при Висшето училище по застраховане и финанси да присъди на г-жа Полина Димитрова Кавръкова образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление: 3.8. Икономика. Научна специалност: Счетоводство и одит.

Май 2022 г.

Гр. София

С уважение:

(проф. Г. Минкова)